

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- ZAMFIR C. ARBURE. — Mișcarea liberatoare din Basarabia.
 VENERA N. DOBRESCU. — Dimineți de Primăvară. (poesie).
 NATALIA IOSIF. — Florilor (poesie).
 NECULAE DUNĂREANU. — În satul «Regele Carol I».
 M. PALEOLOGU. — Din Henri, Reginet, José Maria de Hérédia.
 ADRIANIA GHEORGHIU-BUZOIANU. — Pastel (poesie).
 ION FULGA. — Scrisoare (poesie).
 G. M. MURGOCI. — Ancora de pe Denistepe
 SC. și GH. M. M. — Cronică.
 A. G. DOINARU. — Cronică veselă: Confe înța D-lui Aslan.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
 In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
 In străinătate . 12 ,

A APARUT:

CALENDARUL „MINERVEI”

PE ANUL 1907

Este cel mai bogat calendar în materii literare și științifice.

Coprinde o bogată dare de seamă asupra expoziției naționale române și numeroase articole referitoare la frații noștri macedoneni.

Calendarul e splendid ilustrat cu toate vederile din expoziție, cu vederi și tipuri din Macedonia precum și cu toate serbările și vederile societăților corale cari au vizitat expoziția.

Afară de acestea e înzestrat cu un splendid supliment artistic în trei culori, reprezentând chipul unei frumoase Seliștence precum și cu alte 3 suplimente reprezentând familiile regală, și princiară o frumoasă alegorie: România la anul 1866 și la anul 1906.

PREȚUL UNUI EXEMPLAR LEI 1.25

De vânzare la toate librăriile din țară.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

<p>REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCUREȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară 10 lei În străinătate 12 »</p>
--	---

Mișcarea liberatoare din Basarabia

III.

Atit printre propagandiști cit și printre teroriști au fost oameni de toate neamurile; astfel dintre atentatorii la viața Împăratului Alexandru al II-lea unul era Polonez, bomba căruia a ucis pe Țar, altul era Rutean și ceilalți Ruși. Tot astfel scriitorii cărților și broșurilor revoluționare au fost oameni de toate neamurile: cea mai răspândită carte printre țeranii și lucrătorii din Rusia, «*Chitra Mechanica*», care a avut nenumărate ediții și s'a tipărit în sute de mii de exemplare, a fost scrisă de un Român din Basarabia.

Dacă luptătorii împotriva absolutismului erau oameni de toate neamurile, apoi multămită școlii rusești, care le-a format mintea, multămită rusificării păturei culte, a societății, toți acești luptători scriau rusește, toți își mărgineau activitatea în mijlocul elementului pur rusc. Din această cauză poporul dominant, unitatea etnică pur muscălească a beneficiat cea dintâi de toată această activitate revoluționară. Ca rezultat firesc din această împrejurare e lipsa de pregătire uniformă în imperiul a conștiinții popoarelor pentru libertate, pentru răsturnarea regimului asiatic. Încă pe la 1874—77 s'a simțit de către partidele revoluționare trebuința absolută de a diferenția activitatea lor pe naționalități. Organul central al partidei «*Obscina*» care se tipărea la 1876—78, avind redacția formată dintr'un Rus, un Evreu, un Român, un Circasian și un Rutean, cu corespondenți poloni și finlandesi, a arborat stindardul federalist, cerind de la adepții săi, membrii partidului, organizarea propagandei și activității revoluționare pe naționalități. De atunci încoaice ideea aceasta a prins tot mai mult rădăcină și supt îndemnul acestei convingeri, partidele revoluționare s'au organizat pe naționalități, s'a format un puternic partid polon, finlandez, caucazian, ovreiesc, rutean, armean și abia în ultimii ani o mică grupare revoluționară moldovenească în Ba-

sarabia, deși încă la 1876 s'aŭ făcut mereŭ încercări de a forma o alcătuire moldovenească revoluționară în această provincie. Despre aceste încercări moldovenești vorbește în cartea sa substanțială, «*Mișcarea politică de liberare în Rusia*», profesorul Dragomanow. Întirziarea naționalizării mișcării liberatoare în Basarabia, rusificarea brutală a păturei culte din curata provincie este cauza astăzi că sîntem martori oculari ai triumfului elementelor conștiente în provinciile rusești, în Finlanda, Polonia, în Caucaz, unde deputații Dumei sînt în covârșitoare parte inamicii absolutismului asiatic și, din contră, în Basarabia s'aŭ putut alege — un Armean (Crușevan), un Polon (Crupenski) și un Grec (Ginadino), toți trei amici interesați ai tiraniei și trădători ai neamului lor.

Dacă lucrurile staŭ astfel astăzi, apoi, din altă parte, rămîne absolut cert că toată mișcarea pur naționalistă din Basarabia este opera elementului revoluționar. Din acest element s'aŭ recrutat cei dintii pioneri, cari s'aŭ adresat Moldovenilor în limba lor, chemîndu-i să participe la liberarea neamurilor subjugate de Rusia autocrată, din acest element s'aŭ alcătuit cei d'intii scriitori în limba moldovenească, din acest element aŭ purces propagatorii prin satele și cătunele din Basarabia. Un lucru însă nu trebuie pierdut din vedere, anume acela că naționalismul elementului revoluționar atît din Rusia întregă, cit și cel din Basarabia, nu este acel naționalism vag, care se mulțămeste cu simpla etichetă tricoloră, supt care se ascunde adesea interesul material pur alături cu un dispreț al neamului: naționalismul elementului revoluționar din Basarabia este poporan, pentru dînsul nația se compune din poporul muncitor de la sate și orașe, singura clasă care a rămas credincioasă datinelor, obiceiurilor și limbii strămoșești, precum și din proletariatul intelectual, această sare a norodului, adică, cu un cuvînt, din acea unitate etnică, care și-a păstrat neștirbită originalitatea cugetării și formei cuvîntătoare, psihicul deosebit, pîrghia firească a progresului omenirii, întemeiat pe variațiunea personalității umane. Naționalismul elementului revoluționar din Basarabia nu e și nu poate deveni șovinist, de oare-ce nu admite cucerirea unui neam de alt neam, nu admite desnaționalizarea unui neam printr'un alt neam, precum în domeniul economic nu recunoaște dreptul unui om de a exploata p'un alt om, nu recunoaște dreptul unei clase de a trăi din munca și sudoarea altei clase, în fine naționalismul elementelor revoluționare din Basarabia are de ideal nu mărirea prestigiului neamului său prin forța brutală, ci prin starea economică bună a poporului muncitor, prin neîntrepută ridicare culturală, morală și intelectuală. În sfîrșit, naționalismul revo-

luționarilor din Basarabia recunoaște că țara locuită de ei trebuie să aparțină numai și într'un mod exclusiv poporului muncitor și de aceea cere socializarea pământului pentru țeranî, iar în ceea ce privește pe lucrătorii din orașe, ea este social-democrată, adică marxistă.

Activitatea acestui element naționalist în Basarabia a deșteptat, firește, mare îngrijire în clasa boierilor și boierașilor. Văzînd cu ce rîvnă țeranul moldovean s'a năpustit asupra broșurilor și foilor volante scrise cu chirilice în limba lor și răspindite în zeci de mii de exemplare prin sate, această clasă a privilegiaților, cărora Rusia le-a recunoscut de la 1812 rangul de nobilime, a hotărît să combată aspirațiile și tendințele naționale, redeșteptate de revoluționari, creînd o presă, menită a potoli mișcarea, sau dacă nu se poate ajunge la o desăvîrșită potolire, cel puțin a combate aspirațiile țeranului moldovean la pămînt, dorul lui de a se emancipa economiceste. Pentru prima oară și-a adus aminte boierul moldovean din Basarabia că și el e Român, pentru întia oară a consimțit de a vorbi romînește, iar pentru a alcătui o redacție și a tipări un ziar moldovenesc, s'a văzut nevoit a recurge la un fost actor de la Teatrul Național, *Gheorghe Madan*, pe care-l cocoțase director al ziarului nou creat și poreclit «*Moldovanul*». Până mai dăunăzi boierul din Basarabia jura pe toți sfinții că el e Rus get-beget, că e amic al lui Crușevan-Crupenski-Ginađino, iar acum, ca prin minune, a devenit Român neaoș, deși în casele lor nu se vorbește nici acum romînește, deși nici măcar cartea de rugăciune a lui nu e romînească. Și dacă măcar ziarul boierilor «*Moldovanul*» ar fi combătut pentru biserica și școala națională, dacă ar fi luptat pentru redeșteptarea națională romînă din Basarabia, tot ar fi ceva, dar, nici atît: tot ce se scrie în acest ziar, redactat de Gh. Madan, are de scop a combate ziarul «*Basarabia*», un ziar eminentamente naționalist de o culoare puțin, foarte puțin democrată, și care nu de mult chiamă pe boieri la înfrățirea cu țerănimea.

ZAMFIR C. ARBORE.

DIMINEȚI DE PRIMĂVARĂ

*Dimineți de primăvară
Cu rubine pe cîmpit,
Unde sînteți, să m'alinte,
Cîntecul de ciocîlî?*

*Să mă poarte iar cărarea
Dumbrăvioarei cu arțari,
Unde mișună o lume
De scâlî și de bondari?*

VENERA N. DOBRESCU.

F L O R I L O R

Lucind ca gene lungi, de lacrimi pline,
 Voi nu'mi aduceți nici-o mîngiere!
 O taină țese umbra din unghere
 Și vă'mpresoară... Nimenea nu vine

Spre mîntuirea voastră... Nu vă cere,
 Cum stați nedumerite și streine
 La păr, în piept, flori scumpe, să v'anine,
 Sorbind în vis potirele de miere.

În zvon de-orhestră, la vreun bal feeric,
 În roua dulce-a voastră s'ar răsfringe,
 Sclipind cu spor mîndreța din gătele!...

Aici e-atit de trist, de întuneric...
 Și cum păliți în noaptea vieții mele,
 Și-un dor... departe... tot acum-se stinge!...

NATALIA IOSIF.

ÎN SATUL «REGELE CAROL I».

II.

Satul se măria văzînd cu ochii. Cîteva zile de-a rîndul cu o lună înaintea Paștelor, într'una ceamurile aduseră gospodari noi în «Regele Carol I». Erau toți oameni trecuți, pătrunși de griji, cu fețele arse de soare și venind din părțile cele mai depărtate ale țării. Pe fețele tuturoră citea grija viitorului și jalea înstrăinării! Cîțiva erau de prin județul Brăila. Venirea tovarășilor din acelaș sat, înveseli pe cei trei gospodari mai vechi; numai Gheorghe și Ileana așteptaau zadarnic pe ai lor!

Acuma, pe malul nisipos, nu vedeai de cit boclucurile îngrămădite ale noilor veniți. Sara s'aprindeau focuri și la lumina lor stăteau oamenii cînchiți jos. Cini lătrau, glasuri de copii, vorbe răsperate, par'c'ar fi fost șetre de țigani. Cîteva zile ținu zarva; pe urmă lucrurile se liniștiră și oamenii începură să lucreze cu temei, la ridicatul caselor, din zori și pînă 'n sară. Într'una din zile, s'auzi în sat că un jidan are să deschidă crișmă. De asta nu le păru rău sătenilor, o crișmă într'un sat tot trebuie; ai de cumpărat una, alta. să

te ducă pentru fiece lucru de nimic în Tulcea, e greu. Apoi unde pui că la un necaz, ai unde-ți stinge amarul.

Jidanul se ținu de cuvînt și chiar de-a doua zi, prinse a-și ridica dughiana. De ce zoriau Romîni, zoria și el, ca să nu-l apuce Paștele fără să poată vinde în sat. Dar zilele treceau repezi și 'ntr'o sară oamenii auziră în oraș clopotele de la biserică, tinguind. Era prima sară de denie.

Ei ascultară din fața ușilor sunetul metalic, care pătrundea ca o înfiorare jalnică... Își făcură cruce. La biserică era greu să se ducă, căci trebuia să treacă Dunărea cu barca; și noaptea pe cine găsește să-i aducă înapoi?

În săptămîna Patimilor, femeile grijiră prin casă, vărui ră, pregătindu-se de sărbători.

Pentru noaptea Învierii, învoiră o barcă ca să-i ducă în Tulcea. Cum căzu amurgul, pe la căsuțele gospodarilor se făcu tăcere. Apoi, tîrziu, un glas se auzi în noapte:

— Sculați, oameni buni! Să mergem!

Ferestrele se luminară; apoi, unul cite unul, gospodarii ca niște umbre, se apropiară de mal. Apa curgea repede, gema și din valuri se ridica un murmur plin de taină. Lumini verzi, roșii, străluciau în port. Orașul era cufundat în tăcere mare.

Se suiră cu toții în luntre. Femeile, cu legături cu cozonaci și ouă roșii. Barcagiul dezlegă luntrea și lopețile începură să-i poarte pe valuri. Tăceau toți, cuprinși fiecare de-o înfiorare mută, pe cînd lopețile scîrțiau regulat în cuie. Cînd ajunseră la mijlocul apei, un clopot de la biserică începu să plîngă într'o limbă, revărsindu-și jalea cu note tremurate, în tăcerea apei.

— Sună de privighere, șopti unul.

Ceîlalți își scoaseră căciulele, se inchinară; barcagiul lăsă și el lopețile din mină și-și făcu cruce.

Cînd se întoarseră într'un tîrziu cu luminările aprinse în mină, o giană roșiatecă lucia la răsărit. Acuma în locul tăcerii era zarvă, zgomot care 'nfiora văzduhul, pocnituri, cîntece, strigăte se înălțau spre cer, ca într'o bucurie mare, pe pămîntul acesta plin de zbucium... Și oamenii din barcă vorbiau și rîdea vesel; apoi cînd ajunseră în sat, se opriră la crîșma lui Ștrul, să cîntească pe barcagiu... Pe urmă toți se îndreptară pe la casele lor, să ciocnească ouă roșii. Peste zi, oamenii au venit la crîsmă și acuma, în sătișorul acela, era ferbere mai mare. S'au strîns cu toții roată, au poruncit vin și-au început să cînstiască. De la o vreme limbile se deslegară și unde au prins oamenii a cinta... Unul dintre cei noi veniți s'a dus acasă,

a adus un fluier și unde a început să-î zică niște cîntece ca la Viziru, de se strînseseră toți Rușii de pe mal, în jurul lor, privind cu gurile căscate.

După sărbători, oamenii s'aũ pus din nou pe lucru. Cîmpul înverzise, pomii înfloriseră, aerul era curat, proaspăt, din pămîntul nisipos boabele cereaũ lumină. Gheorghe se ducea în fiecare zi la cîmp, privia cu drag popușoiul răsărit, mulțumit se întorcea acasă și cu voie bună, ca un om care n'are să-l mai bată grijile.

Ploi calde căzuseră și, la o lună după Paști, popușoiul era mărișor de să-l prinzi în coasă.

Satul acuma răsuna de zgomote: copiii se jucaũ în preajma apei. Unii dintre gospodari, scoaseră giște albe care alergaũ la baltă.

De acasă, Gheorghe primi într'o zi veste că toți sînt sănătoși, că o duc bine și doresc să afle și despre dinșii cum se găsesc. Ilinca luă scrisoarea, se uită la literile acelea cu durere, că nu le putea înțelege rostul.

— Bine că sînt sănătoși! vorbi ea.

— Las' femeie, răspunse Gheorghe; dac'o da Dumnezeu bine, te-î duce și pe-acas' că doar nu-î la capătul pămîntului!

În Maiũ, aũ pornit amîndoi la prășilă. Cît ținea cîmpul să-l vezi cu ochii, numai pilcuri de oameni care-și lucraũ pămîntul. Sara se stringeaũ cu toții aproape, supt căruțe, și pînă să le vină somnul, mai povestiaũ de una de alta.

III.

Par'că-î gonise o mină nevăzută, așa nu se mai vedeaũ nourii! Și cînd? Tocmai acuma, la legat, cînd să se vadă scăpați. Priviaũ în sus bieții oameni și cît ținea cerul, doar fulgi de nori ca cenușa, care prevesteaũ secetă. O îngrijare mare cuprinse tot satul. Începuse frunzele a se păli și a se îngălbeni văzînd cu ochii. Pămîntul se uscaseră așa de tare, în cît se deschideaũ crăpături mari cît să viri degetul. În oraș se făcuseră rugăciuni, eșiră preoții cu icoanele la cîmp, Dumnezeu tot nu se indura... Dacă seceta avea să mai ție, se vestea că foametea are să fie grozavă.

Toți umblaũ, ca fierți; își frîngeaũ minile, se uitaũ în sus, se culcaũ cu grijă, se sculaũ cu grijă.

Ploile nu veniseră... În toamnă, cînd să se culeagă roada, mai nimica. Ș'aici cît se făcuse puțin, din pricina pămîntului aproape de baltă. Lui Gheorghe, întîmplarea asta îi tăie mult curajul; dar ce era în oraș, nici jumătate în satul lor. Acolo cete de țărani începu-

seră să părăsească căminurile, să meargă la stăpînire pentru a cere hrană. S'auzeau din toate părțile numai vaete și jale. Iși vindeau oamenii vitele pe nimica, căci se'ntindeau de foame. Portul era pustiu, nici un vapor să mai încarce. Intr'o zi, Gheorghe trecu Dunărea; și aici se văzură pe mal cete de oameni palizi, descurațați, umblind drumurile și așteptînd milă. S'auzi într'o vreme, că guvernul are să le dea ajutor. Vestea asta se adeveri către sfîrșitul toamnei, cînd într'una din zile un vapor se opri în port, aducînd pîine. O săptămîină ținu împărțeala popușoiului. Ce sfadă! Ce gălăgie! Veneau oamenii cu căruțele, din părțile cele mai depărtate ale județului, se hărțuiau, se înghionteau, flămînzî și plini de ură.

Gheorghe povesti oamenilor ce-a auzit. Se sfătuiră să ceară și ei pîine de la guvern.

Ca răzbunare a cerului, nu trecu de cit o săptămîină după asta și unde începură să curgă niște ploii, de nu știaî ce să mai crezi. «Asta'î minia lui Dumnezeu! vorbiau bătrîniî. Și-au uitat oamenii credința, de aceea ne-a pedepsit Cel de sus!»

Gheorghe mai dădu de altă supărare; nevastă-sa i-se plînsă că e bolnavă. Iși făcu ea singură niște legături, degeaba... Românul nostru căzu pe gînduri. Aduse el niște babe din Tulcea, nici cu astea nu-î trecu. Mai suferise ea odată și dinsul crezu o vreme că și de data asta o să-î treacă... dar Ileana intră cu boala în iarnă. Nevoile iar începură să-î bată la ușa; noroc că-î venise omului în minte să ceară ajutor.

Altă așteptare de-o iarnă și, pe lingă asta, mai pune și vaetele Ilenei care se plîngea de dureri, ziua și noaptea.

IV

Cînd veni primăvara, Gheorghe voi să pornească la arat. Fără de ajutor, greu, îi venea omului să se ia de cap. Se suci, se învîrti, greu. Cine să mine boii? cine să ție de coarneau plugului? Gheorghe își aduse aminte că în sat se pripășise încă de un an, un țigan Țilică. Intr'o dimineață se abătu pe la el și-î bătu în ușa.

— Măi Țilică! hai și mi-î ajuta la arat; nevasta mea-î bolnavă și nu poate.

Țiganul eși afară, supărat:

— Ce? mă Ce mă! chemi la muncă? Ce-am rîvnit la bunul tău?

— Nu, mă. Nu zic asta; hai de mi-î ajuta și-ți plătesc.

— Nu merg! țipă cioroiul, punîndu-și mîinele în șolduri. Doar nu mi-

ai dat tu, făina; Gubernu 'mi-a dat! Trăiască Gubernu'! Dacă văzu Gheorghe că cu țiganul nu-î chip de înțeles, îi trase o injurătură și plecă. Se chinui o zi întreagă, singur, și nu putu ara de cit citeva brazde. Porni atunci prin sat să caute pe cineva, dar degeaba; nimeni nu se prindea, căci fiecare abia dovedia pentru dinsul. Acasă cum ajunsese, nevastă-sa se văeta mereu, iar el se învîrtia de colo pînă colo, neștiind de ce să se apuce. Se gîndi în tot felul. Să caute un om din țirg, și asta era greu; una că trebuia să-î plătească bine, pe urmă cine să rămie acasă, să îngrijască de bolnavă?

Din vesel cum era odată, începu să devie morocănos, să se necăjească din nimica. O iarnă întreagă să suferi boala și sărăcia în casă, nu-î lucru ușor!

Oamenii ceilalți, plecaseră cu toții la cîmp și casele rămaseseră pustii; numai el singur cu bolnava în casă... sta toată ziua pe pat și se uita la dînsa cum bolește și se vaetă.

Uneori eșia pe afară supărat, se uita pe malul Dunărei și'și blestema și ceasul în care s'a născut! Zilele treceau și cu ele și vremea aratului. I-se rupea inima, cînd se gîndia că atîta loc are să rămie prada bălăriei.

În sfîrșit, făcu ce făcu și găsi o babă. — Iar Gheorghe porni la cîmp și ară cum putu, o falce; cu celelalte nu mai dovedi. Se 'ntoarse acum acasă, iar la boală și sărăcie, care își făcuse cuib. — Cu atîta nevoe, rămăsese fără o lăscăe. — Se schimbăse la față de nu-l mai cunoștea! Pășia tăcut prin preajma căsuțelor și apelor, gîndindu-se cu ce să trăiască și cu ce să facă leacuri pentru bolnavă. În port, muncă nu era. Abătut, într'o zi porni pe mal. Pașii greoi ai cizmelor se îngropau adînc în nisipul rămas umed după scăderea apelor.

Ziua era caldă și cerul de Aprilie albastru și limpede, și atîta zvon de premărire în văzduh! Numai el îngrijat, sătul și de pasul care-l făcea. Pentru întîia oară Gheorghe simți o ciudă că se înstrăinase de locul lui. Poate dacă n'ar fi venit aci, n'ar fi muncit atîta, nu s'ar fi îmbolnăvit nici nevastă-sa. — Căci el era sigur că Ileana lui se îmbolnăvisese din muncă prea multă; ea care suferise de atîtea ori și se 'ndrepta îndată.

Acuma, la ce-î folosește pămîntul? dacă n'are cine-l lucra! În sat tot era între ai lui, lingă ai lui, lingă copii; ar fi găsit pe cineva să-l ajute, să sară la așa întîmplare!... Mergînd așa, se opria uneori vorbindu-și singur. Într'un tîrziu, pe cînd se întorcea spre casă, tot gîndindu-se cum ar face-o ca să iasă bine, îi veni în cap o idee:... Își aduse aminte că el odată umblase cu o barcă pe Prut. «Dacă și-ar cumpăra o luntre? Aici în saf tot n'are cine să treacă pe oameni

dincolo». Ideea aceasta prinse rădăcinii în capul lui și toată noaptea ceea, nu se gîndi decît la asta. Cu banii care i-ar cîștiga, ar căuta-o pe Ilinca și-ar avea cu ce trăi... Poate-o da Dumnezeu să se facă bine și-atunci lucrurile s'ar schimba.

Gheorghe își închirie pămîntul rămas la oameni, apoi cu paralele ce făcuse se duse la Tulcea, umblă pe la ruși și-și cumpără o luntre.

Ajunsese acum barcagiul satului. Își lega lotca cu un lanț la marginea apei și cînd venia cineva, îl trecea dincolo pentru un gologan. Cum satul se mărise, cîștigul era destul de bun. Cînd n'avea mușterii, se ducea în casă, mai făcea una alta, îngrijea de bolnavă.

Ilinca, după atîtea luni de zăcere, ajunsese numai ciolane. Se usca văzînd cu ochii și orice leac, orice doctorii nu-î făceau nici un bine. Unele babe spuneau că-î din ridicătură, altele că-î bolnavă în coș de vătămătură și nimeni nu putea să-î ghicească boala. În casă era o murdărie, neorînduală și un miros greū, de-ți venea să fugi.

Intr'o noapte bolnavei îi veni rău de tot...

— Scoală, Gheorghe, că mor!... gemu ea.

Gheorghe sări speriat... Bolnava începu să horcăie, să dea ochii peste cap, apoi rămase în nesimțire. Bărbatu-său s'apropie, o apucă de mină, luă niște oțet și începu s'o frece pe la tample... Ea mai deschise ochii odată, mișcă din buze șoptind încet — ca venind din altă lume — «De-acuma mă duc!» Un oftat ușor, stîns, îi învălui ultimul cuvînt... Pe urmă se măi întinse odată și se sfîrși!...

.....

Cu moartea Ilincăi, Gheorghe pierdu orice dragoste care-o avusese pentru muncă și gospodărie... Era acuma veșnic tăcut și parcă mai mult a silă călca pe pămîntul acesta... Cu silă trecea Dunărea și mai minuia lopețile. O viață de 30 de ani trăiseră împreună cu nevastă-sa! Duseră în vremea aceasta multe nevoi și la toate ținuse el piept... Acuma, se isprăvisе orice speranță! Căsuța tristă, pustie, priveghia cu jale în marginea apei... Și dacă se făcea seară, el simția o groază să măi intre supt acoperămîntul ei!... Uneori, ziua, se ducea la mormîntul nevestei. Pe cîmpul acela gol, era singura cruce ce priveghia în singurătate. Alteori rămînea în circiumă pînă firziū saū adormia în luntre, pînă ce vre-un romîn venia ca să-l scoale....

În sat era veselie, șgomot, se făceau hore... el trecea amărit, bătut de gînduri; iar dacă vre-un sătean îl chema în crîșmă și căuta să-l măi ia cu vorba la vre-un păhărel cu vin, el răspundea cu bunătate: «degeaba e totul de acuma!».

De cităva vreme umblind așa fără rost, începu să-l bată gîndul

ca să se'ntoarcă în satul lui. Intr'o după amiază, după ce făcu câteva drumuri pînă 'n Tulcea, se culcă în luntre, obosit.

Era o zi caldă, frumoasă, de vară, și cerul așa de senin, că-ți fura ochii... Soarele arunca pete de aur pe apă... Valurile purtau lin luntrea pe apă, mișcînd'o într'o parte și'n alta; se lovia de coastă, de maluri, plescăind regulat, în note dulci... În oboseala de care era cuprins, adormi... Cînd se sculă, era foarte turburat... Se frecă la ochi cercînd șă-și aducă bine aminte de cele ce visase...: «I-se păruse că se'n-torsese în satul lui, lingă copiii lui, și toți nu măi puteau de bucurie... Și era cald, frumos, și el pe prisp'afară sfătua cu oamenii cari veneau să-l vadă și să-l întrebe... Toți îi spuneau că «bine-ai făcut de-ai venit la locul tău!» iar bătrînele plîngeau de jalea Ilincăi, rămasă în pămînt depărtat!...

Din ziua aceia, Gheorghe era tot măi mult chinuit de dorul plecării... Vedeă el foarte bine că zadarnic măi stă el aici, dacă'i singur... O bucată de pine, o găsec eu și în satul meū, se gîndea el...

Acuma începuse să-și facă socoteală; știa el că dac'o ia pe Dunăre tot la deal, tocmai bine dă în Prut, la Oancea... Hotărit porni în Tulcea și porunci o cruce groasă de stejar. Cînd crucea fu gata, o duse la mormînt, îi așeză o candelă și o îngropă la căpătîiu, dînd în grija unei bătrîne, ca să nu uite s'o aprindă...

Prin sat acuma nu se măi vorbea decit de plecarea lui Gheorghe. Oamenii cînd îl întrebaū, el răspundea: «Ce să măi fac aici?! Luați casa, pămîntul, eu mă duc să mor la ai mei!» Cînd isprăvi cu desfăcutul lucrurilor, se duse pe la sătenii și-și luă rămas bun. Era o dimineață posomorită în ziua aceia. Valurile Dunărei gemeau tulburî; la mal luntrea se zbucluma nerăbdătoare... Pe mal s'adunase tot satul. Sfătuiră tăcuți, privind spre cel ce-i părăsește. Gheorghe își pregăti lopețile, pinza, își îndesă căciula și se sui în luntre... Se măi întoarse odată, privind căsuța, apoi dădu drumul frînghieii...

— Rămîneți sănătoși! strigă el oamenilor.

— Mergî sănătos! s'auziră vocile în urma lui.

Vintul umflă pinzele, ducînd luntrea, grăbită, spre adînc, depărtînd'o cu iuțeală.

Cită va vreme trecu și oamenii tot rămaseră acolo, privind în depărtări năluca neagră, ce purta prin valuri un suflet chinuit!...

NECULAI DUŢĂREANU.

HENRI DE RÉGNIER

— SOCLUL —

*Amor care zîmbise în bronz și-n aur șters,
Într'un basin — cînd toamna, vor foile să cadă —
S'a prăbușit în unde, plecîndu-se să vadă,
Cum s-oglindește rîsul său verde și invers.*

*Căderea lui — o clipă, abia s'a 'ntrezărit —
A turburat oglinda, ca sfișiate zdrențe;
El prin cristalul negru al clareî transparente,
Se vede'n fund, cum doarme, de ape-acoperit.*

*Tot parcu-i trist, nu-s frunze pe nici un chiparos,
Aleea se afundă supt ramurile rare,
Și'n capătul ei nimeni, de mult nu mai apare.*

*Din statuia lui Amor, acum căzută jos,
Rămasul soclu pare în liniștile serii
Mormîntul, scump visării, pustiului, tăcerii...*

(Diu «La cité des eaux»)

Trad. de M. PALEOLOGU.

JOSE MARIA DE HÉRÉDIA^{luj}

— SCOICA —

*Cine-ar putea să știe vr'odată, scoică fină,
Prin ce reci oceane și cite ierni gonită,
In verzile prăpastii ai fost rostogolită,
De multele talazuri, de fierberea marină?*

*Depart de viltoare, supt cer și la lumină,
Azi stai pe prundul moale din duna aurită,
Dar și s'a dus speranța. Lung, deznădăjduită,
Mereu în tine vocea imensei mări suspină.*

*O temniță sonoră e inima-mi adîncă,
Și cum în tine plînge și geme astă-zî încă,
Neîncetat, refrenul cîntării de demult;*

*La fel în al meu suflet, pe care Ea-i stăpîină,
Ascunsă și eternă, profundă și păgîină,
O plîngere, în mine cum murmură, ascult.*

Trad. de M. PALEOLOGU.

P A S T E L

Du beau jour il n'y a plus que
son ombre odorante.

Henri de Régnier.

Leagănă potirul alb, nuferii pe unde,
Secera, din asfințit, umblă-visătoare;
Pare-că'ndărătul ei, umbră ce s'ascunde,
Mina-și poartă 'ncetișor, o secerătoare.

Un mesteacăn a 'nnălțat brațe albe'n sară,
Vintul unde străvezii către maluri bate.
Zvonuri tainice prelung trestia 'nfioară...
Pacea crește nesimțit din singurătate.

ADRIANA GHEORGHIU-BUZOIANU.

S C R I S O A R E

Îți scriu, să știi că toate's așa ca la plecare,
Că n'am clintit un lucru de două săptămîni, —
Pe masă o mînușă zvîrlită la'ntîmplare,
Păstrează încă forma frumoasei tale mîni. —

Și iată evantaliul și mica ta oglindă,
— Oglinda, cea mai bună prieten' a femeiei,
Ea care poate-atîtea secrete să surprindă
Cînd ușile-s supt paza neîndurat' a cheiei. —

Și-afară de aceste, e-un miros blînd de floare
Ce rătăcește încă... sînt cei doi trandafiri,
Care-aū murit pe'ncetul în apa din pahare,
Mărindu-mi întristarea cu două amintiri.

Așa e'n casa noastră, iar cel ce ți le scrie,
E-așa hursuz și jalnic în cît mă'ntreb de's eū
Saū am murit ș'-acuma trăiesc iar, cine știe,
Și nu-s de cît un paznic bătrîn într'un muzeū...

ION FULGA.

ÂNCORA DE PE DENISTEPE

Dobrogea de Nord se prezintă, din punctul de vedere orografic, ca un podiș puțin înclinat (2° — 3°) spre Mare, de la NV spre SE. Partea vestică, cea bătută de valurile Dunării și roasă de rarii și scurții afluenți ai bătrînului fluviu, e cea mai înaltă. Culmea Pricopanului și a Grecilor închide aci orizontul; coaste stincoase, lipsite de vegetație sau acoperite de tufe sărăcicioase, se lasă repede din virfurile cele mai înalte ale Dobrogei (Tuțuiat, 456 m.) spre apus în cîmpurile întinse — niște imense funduri de văi umplute cu nisip și loess (pămînt galben)—sau chiar la pînza apei Dunării.

În această parte întîlnim priveliștile cele mai pitorești ale Dobrogeii: forme care amintesc munți înalți de mii de metri, vin alătura de stepa prăfoasă cu vegetația ei trecătoare și de balta bogată în ape, ierburii și vietăți.

Tot de la aceste culmi (Culmea Grecilor, Isacei, etc.), se desfac spre răsărit dealuri lungi, ce merg pînă la Mare, pipernicindu-se din ce în ce mai mult. Pădurea îmbracă o bună parte din aceste culmi, pînă aproape de Mare. Două-trei văi cu apă, Telița și Taița cu afluenții ei, modulează în linii largi relieful, separă culmile principale și adună produsul precipitațiilor atmosferice și al rarelor izvoare, pentru a'l duce la mare prin intermediul lacului Babadag și Razim. Nenumărate văi și vilcele, în care nu se prinde fir de apă de cît în timpul ploilor îndelungi, sînt scobite în fața Dobrogei, lăsînd nenumărate coaste joase, dealuri izolate ori cîmpuri întinse, mincate numai deripe. Peste acest relief de aparență complicat se întinde pătura uniformă de pămînt galben (loess) din care pe ici pe colea es creste stincoase, colți de piatră, ori grămezii de moloz, resturi din cine știe ce cetate romană, bizantină ori turcească.

Studiînd cu de amănuntul relieful și constituția geologică a Dobrogei de Nord constatăm ușor că o dată, foarte de demult în trecutul geologic, această parte de pămînt a fost o cîmpie aproape orizontală, care a fost scoasă deasupra pînzei apelor ce o înconjura de toate părțile — sau cel puțin de partea Munteniei și Basarabiei — și a fost menținută mai întîiu ca o insulă, în epoca saramatică, apoi ca o peninsulă în epoca pliocenă și pînă în ultimele timpuri ale geologiei, în epoca cvaternară. Chiar înaintea timpului de marea glaciațiune ce caracterizează începutul epocii cvaternare, Dobrogea era ocolită pe la răsărit, miază-noapte și apus de apele Mării Negre; la începutul epocii cvaternare Marea s'a retras din Muntenia și poate chiar din Basarabia sudică.

După topirea marelor mase de gheață, ce acopereau Carpații, Alpii și o parte din podișul Rusiei centrale și sudice, Dobrogea și toată regiunea înconjurătoare a fost acoperită pe părțile lor joase cu loess. În acest timp marea ocupa balta și delta poate ca un golf sau ca un estuar al Dunărei pînă la Călărași, ocupa sigur regiunea lacurilor Razim, și în această direcție venea spre apus pînă aproape de orașelul de azi Babadag. Cu mult înaintea de timpurile istorice Marea s'a retras în limitele de azi, lăsînd dealungul țărmului său limanuri și lacuri sărate caracteristice, însoțite de întinse cîmpuri de nisip.

Relieful Dobrogei s'a format încetul cu încetul din cîmpia primordială prin acțiunea erozivă a apei superficiale, păstrînd încă trăsăturile unei cîmpii puțin înclinată spre Mare; numele ce se dă acestor forme de teren provenite din vechi cîmpii e *penplenă*, întocmai cum se zice *peninsulă* la un pămînt ce nu e tocmai insulă.

Etatea penepenei dobrogene este foarte veche, iar în timpul cuaternar ea s'a modelat prea puțin în raport cu trecutul ei.

În partea josă a penepenei dobrogene, între Taița și Telița, aproape de îmbinarea lor în lacul Babadag, e un deal, Denistepe, înalt de 164 m., acoperit în parte de un pilc de tufe. El se înalță cu o creastă stîncoasă, măreată, din mijlocul ondulațiunilor largi ale culmilor monotone de care se leagă la N și V. Denistepe apare și mai impunător cînd îl privim dinspre Mare ori dinspre Babadag, unde văile joase Telița și Taița contribuie să-i dea relief. Poalele de pe la 120 m. în jos sînt netede și acoperite de loess, iar în vale de tot, la nivelul de 20 m., avem o treaptă, malul de loess în fața căreia se întinde albia pîriului Telița.

În legătură cu acest deal, al cărui nume s'ar traduce pe romînește dealul Mărei, circulă în toată Dobrogea o legendă, cum că pe el s'ar afla o ancoră — sau un belciug — de care s'ar fi legat corăbiile ce abordaū malul aci.

Mulți geografi au amintit această legendă, unii dîndu-i temeiul ce e de dat unei legende. În timpul din urmă însă, s'aū găsit geografi cari au dat acestei legende o însemnătate mai mare și au adus această presupusă ancoră ca probă pentru retragerea Mărei sau înălțarea uscatului și a malului Mărei în această parte. Am mai avut ocaziunea de a discuta această legengă și mai ales valoarea de probă geologică ce s'a dat acestei ancore (Vezi Conv. lit. Nr. 6 1904). Acum în urmă regăsesc, de data asta într'o operă de valoare, această legendă și de aceea 'mi permit a reveni asupra ei. Iată ce spune căp. D. Ionescu la pag. 114 a voluminoasei opere «Dobrogea»,

vorbind de Denistepe: «Numele său înseamnă Movila Mării, căci în adevăr Marea s'a întins odinioară prin lacul Razim, Babadag și uda poalele acestei movile. S'a găsit pe vârful ei o ancoră ce nu putea fi adusă aci de cit de navigație. Se mai pretinde a se fi găsit nu de mult și un cîrlig de fier ce servia de legat corăbiile. Mi s'a povestit din bătrîni că în adevăr pe la 1860—65 s'au făcut cercetări pe culmea acestui deal și că cîrligul de care e vorba a fost scos din stîncă în care era încrustată. Pozițiunea, numirea și mai ales constituția geologică (?) a acestui mamelon desleagă întru citva punctul de întrebare că Dunărea a curs prin valea Teliței și că apele Mării scâldaū poalele ei».

Eū de cîte orî am fost în această parte de loc, de atite orî m'am interesat de ancora sau cîrligul de pe Denistepe. Unii spun că e o ancoră, alții că'i un cîrlig de fier, alții că-i un inel prins într'un copac, alții că a fost de mult: unii spun că e încă și azi, alții că n'a fost nicî odată nimic... și de sigur aceștia spun adevărul. Apoi am rugat pe alții mai cu răgaz (guardul de cariere, conductorul de șosele) să se intereseze și să caute dacă e o urmă pe Denistepe de vre-un cîrlig, ancoră sau belciug... se înțelege că ostenele au fost în zadar.

Nicî o ancoră sau belciug nu e și nicî n'a fost pe Denistepe, iar argumentele său mai bine zis inconsecvențele le-am combătut cu altă ocaziune ¹⁾. Denistepe se numește așa pentru că e dealul cel mai înalt la marginea lacului Babadag, pînă unde desigur, și eū afirm, o dată s'a întins Marea. Desigur că poalele lui Denistepe au fost odată scâldate de apele Mării, dar aceasta înainte de depunerea loesului, înainte de a fi apărut omul prin aceste părți. Și atunci nu erau corăbiile și nicî cine bate cîrligul în stîncă.

Dar se pare că legende de felul aceasta nu au fost tocmai legate de o anumită regiune și de un defînit timp.

Se găsește și în *Metamorfozele lui Ovidiu*, cartea XV, un vers ce amintește o astfel de legendă. Acoló Ovidiu pune în gura lui Pitagora următoarele: «Natura, care schimbă încontinuu fața universului, trage o formă din alta. Nimic nu se pierde în această lume largă, totul se transformă, își înnoește forma sa. A începe să fie astfel de cum era, înseamnă a naște. Și a muri înseamnă a înceta de a fi ce era... Nimic nu rămîne îndelung supt aceeași formă... Ce odată a

¹⁾ Chiar presupunînd că în timpurile istorice (notați bine, de la Turci încoace) Marea ar fi ocupat nu numai lacul Babadag dar și lunca Taiței și Teliței, tot i-ar fi mai trebuit legendarului corăbier o funie de aproape 2 Km. ca să-și lege corabia de inelul de fier al colinei Mării.

fost pământ tare, a devenit Mare, și din Mare iarăși se făcu pământ. *Departate de Mare se găsi zacînd conchiliile de Mare, și pe virfurile munților s'a găsit o ancoră.* Căderea unui torent a transformat cîmpia în vale, inundațiile au netezit munții...»

E clar că aci Ovidiu vorbește de o ancoră ca cea după Denistepe, și cum Ovidiu a scris *Metamorfozele* înainte de exil, nu putem presupune că e vorba chiar de ancora de pe Denistepe. În ori-ce caz se constată că chiar în timpurile vechi circula o legendă la mari distanțe departe de Marea Neagră, despre o ancoră pe un munte necunoscut.

Și atunci ce putem zice de valoarea ei ca argument în discuțiile geologice? Cu legenda nu se face știință; cel mult se poate căuta baza științifică a unei legende, dar a lua legenda ca un argument serios, însemnează a fi mai înapoi de timpul lui Ovidiu.

Relativ la legenda în sine s'ar mai putea zice că Ovidiu a adus această legendă în părțile Dobrogene și a aplicat-o la Denistepe; dar mi se pare iarăși prea departe împinsă deducția, cu atît mai mult cu cît numele Denistepe e turcesc. Denistepe s'a numit așa, dealul Mărei, pentru că e dealul cel mai aproape de Mare; legenda s'a suprapus numirei acesteia probabil după venirea Turcilor prin aceste locuri.

G. MURGOI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICĂ

I. Teatru.

În ciuda gazetelor care vorbesc în doi perî, drama originală «Mama» a d-lui I. Miclescu a izbutit pe deplin pe scena «Teatrului Național». Duminecă, la întîia reprezentație, au fost de față numeroși oameni de samă ai vieții noastre intelectuale și artistice, printre cari și unii din cei mai venerabili scriitori ai noștri, membrii credincioși ai «Junimeii» de odinioară. Marți, cînd s'a jucat iarăși, lumea umpluse sala tot atît de bucuroasă și se vedea că e o lume care știe ce este adevăratul Teatru Național.

În numărul următor, vom vorbi îndeosebi despre valoarea literară și dramatică a piesei și despre însemnătatea ei în noua noastră mișcare literară.

* Pe cînd publicul românesc din București aplauda cu inima sinceră iubind, prin talent și muncă, a unuia din ai noștri, la Iași, un public românesc tot așa de inimos a fluierat, în cellalt «Teatru Național» al Țării, piesa sionistă «Manasse» a d-lui Ronetti-Roman. Fiii Sionului, veniți în gloată mare, au protestat în zadar și însăși figura autorului, scoasă de actori pe scenă — ca simbol de «mîntuire» ori ca mijloc de spaimă? — a fost întîmpinată cu șuerături. Credem că de-aci înnainte, teatrele evreiești din țară,

pentru gloria cărora s'a scris «Manasse», se vor grăbi a declara monopolul *absolut* asupra acestei piese care n'are nimic comun cu noi, și asupra banilor mulți, foarte mulți, pe care i-a stors și îi va mai stoarce... dar numai din pungile groase ale sioniștilor, nu și ale drept credincioșilor Teatrului Național românesc.

II. Cărți.

D. Căpitan Al. Anastasiu, de la marele Stat Major al armatei, sporește literatura noastră istorică printr'o lucrare însemnată despre «*Bătălia de la Călugăreni, 1595*» (București, C. Göbl, 1907; pg. 172 în 8° mare); lucrarea este vrednică de toată luarea aminte și de o apreciere îndeosebi pe care o vom face.

* Primum, într'o ediție elegantă, cu o frumoasă copertă, un nou roman românesc, foarte voluminos, «Amăgiții», datorit d-lui St. Christideș (București, Tipografia «Voinței Naționale», 1807; pg. 361). Acțiunea se petrece în mediul actualei noastre vieți sociale și anume în mijlocul păturei țerănești. Păcat că valoarea literară a romanului e discutabilă.

* D. general I. C. Brătianu a tras în broșură separată «Armata la Expoziția generală română», conferința ce ținuse la Expoziție și publicase în Revista armatei. Broșura conține o expunere — făcută ca de obicei, cu expresii bombastice și presărată cu maxime latine, citate sentimentale din diferiți autori, ori îmbărbătări ieșite dintr'o inimă foarte entusiastă — totuși o înfățișare interesantă a lucrurilor ce armata a expus astăvară în Expoziție. Totdeodată se arată și lacunele Expoziției în această privință. Aflăm, cu această ocazie, că au fost expuse și câteva invențiuni a ofițerilor noștri, și anume: un culegător de tuburi în manevre (Maior Fotescu), două modele de ținte electrice (Locot. I. Dumitrescu și N. Popescu), un înălțător de ochire la tunuri (l.-Col. Ghenea) și *plagioscopul* de la tunurile de 75 și 87 mm. (Căp. Macarovic). De asemenea, între lucrările Institutului geografic se amintesc instrumente inventate de ofițerii noștri în legătură cu ridicarea hărții României: un goniometru grafic (Maior Popovic), un binoclu de apreciat distanțele și un telemetru topografic (căp. Bădescu), alt binoclu de apreciat distanțele (l.-Col. V. Ionescu). Iar între produsele chimice militare găsim: două explosibile (Maiori Parepa și Demetriade), preparate chimice de marcat (Maior S. Christescu), o pilă electrică uscată pentru campanie (Căp. Grigoriu), etc. — G. M. M.

III. Reviste.

«*Floarea Darurilor*», n-r. 3, publică în frunte un prețios studiu de istorie culturală despre «Ce carte învățau odată femeile la noi», arătând, cu multe fapte nouă, evoluția școalelor de fete în țară. Din literaturile străine se dau traduceri din Eschil, Wordsworth, Carducci, I. G. Salis, Antonio de la Trueba, Carlo Goldoni. Bucățile de literatură veche sînt datorite lui Gh. Asachi și Gh. Lazăr. D. N. Iorga continuă descrierile de călătorie, înfățișînd un drum «La Mănăstirea Brincovenilor», de lingă Piatra-Romanași. Un alt articol al d-lui Iorga

tratează despre excelența colecție de cîntece populare maramureșene a d-lui Al. Țiplea, tipărită de Academia Romîna. D. Coatu-Cerna comunică o baladă auzită de la o preoteasă bătrînă din Zebil-Tulcea, iar inițialele T. P. [Tudor Pamfile?] iscălesc o poveste interesantă și bine scrisă (din părțile Tecucuiului): «Lencea, feciorul prescurăritei cel lenos și chiticul».

* În *Revista generală a învățămîntului*, d. Spiru Haret se ocupă pe larg de militarizarea școalelor, pe care o găsește primejdioasă învățămîntului. D. N. Bănescu arată cîteva cazuri într'adevăr dureroase despre numirile ușuratic pe care politicienii le provoacă în învățămîntul secundar. D. V. Niculescu se ocupă de societățile școlare mutuale, d-na El. I. Rădulescu despre școala normală superioară de la Sèvres. O informație școlară foarte bogată, din străinătate și de la noi, completează cel mai nou număr al revistei care se menține în fruntea literaturii noastre școlare periodice.

* În *Viața Romînească*, nr. 1 din anul II, d. I. Al. Brătescu-Voinești are o schiță psihologică admirabilă «Contravenție»: tipul unui Evreu care trăiește, foarte discret și cu aparență de om prea cinstit, din contrabandă). Sint foarte frumoase versurile d-lui O. Carp «La mormîntul Anii». D. M. Sadoveanu înfățișează, în minunatul său stil de povestitor și de analist fin al sufletelor, istoria unei «Case vechi», și a dispărutelor chipuri de oameni ce au locuit-o pe vremuri. D. G. Ibrăileanu începe un studiu de critică socială asupra operei d-lui I. Al. Brătescu-Voinești. D. C. Stere descrie iarăși cîteva din zilele călătoriei sale prin Ardeal și Ungaria. D. Al. Philippide dă urmarea studiilor sale filologice. Sint foarte spirituale versurile umoristice ale d-lui G. Ranetti (Cronici bucureștene). DD. S. Secula (Ardeal), G. Tofan (Bucovina), I. G. Duca (Franța), Locot-Colonel Panaitescu (Educația militară), d-na Izabela Sadoveanu-Evan (Arta națională) dau cronici interesante și folositoare. În «Revista revistelor», n-ar face impresie rea un ton mai puțin pătimaș și mai puțin provincial de cît acela în care se vorbește despre un bun ziar romînesc din Moldova («Apărarea Națională»).

* *Juminea literară* din Cernăuți, nr. 2, are un sumar bogat, cu poezii originale de d-nii V. Huțan, Leandru, V. Loichița; sint pline de avînt național versurile despre *Răzeși* ale d-lui Huțan. D. T. V. Stefanelli are un articol istoric interesant despre «Movila lui Hurmuzachi de pe Rarău». D. dr. O. Isopescul publică traduceri — nu *trăduseri* — din fabulele înțeleptului arab Luqmân; d. I. Veslovski are un articol despre vechia artă romînească (Scaunul arhieresc al mănăstirei Moldovița, cu o ilustrație), reprodus din revista «Mitteilungen der K. K. Central-Kommission für Erforschung und Erhaltung der Kunst und historischen Denkmale». D. G. Tofan se ocupă de literatura populară a chestiunei țărănești. — Sc.

* Pe lângă mici istorioare cu fond științific ori moral, *Amicul Tinerimii* cuprînde un articol biografic foarte educativ (trad. de Petra-Petrescu, după F. Otto), asupra lui Mihael Faraday, celebrul electrician din prima jumătate a sec. XIX, despre care marele Davy zicea: «cea mai mare descoperire ce am făcut, a fost cînd am descoperit pe Faraday», care era calfă de legător de cărți. Pînă mai anul trecut această revistă era singura de felul ei și în cei patru

anî de apariție a adus mult folos moral și intelectual micilor săi cititori, răs-pîndind multe învățături și cunoștințe. Și astăzi este încă singura bună pentru publicul școlar (abon. 4 lei), deși încercări în acest gen de literatură s'au mai întreprins și prin alte părți cu mai mult sau mai puțin succes. Revista aceasta e un produs demn al mișcării culturale dela Tirgu-Jiu în-cepută și susținută de o mină de oameni iubitori de neam.

Nu mă pot opri să nu blamez aci «politicianismul» literar și didactic al unor profesori din Tirgu-Jiū, cari după ce au lovit în tot modul în situația d-lui Moisiil au căutat să-l submineze și în această manifestație nobilă și de-interesată a vechiului director de la T.-Jiū, și au înființat și ei o imitație de revistă pentru tinerimea școlară.

Sînt oameni însă în țara asta cari știu să aprecieze munca d-lui Moisiil.

G. M. M.

IV. *Diverse.*

* Duminecă, s'a înmînat d-lui dr. Istrati *medalia comemorativă* ce juriile și expozanții au bătut *în onoarea d-lui dr. Istrati* ca comisar general al Expoziției generale romine. Medalia a fost executată de Prof. Stefan Schwartz (de la Kunstgewerbeschule, Viena), are 90 m.m: în diametru și cîntărește 320 gr. aur curat. Pe față poartă bustul, foarte bine reușit, al d-lui dr. Istrati; pe revers, ca fond, e o vedere din Expoziție: terasa cu cula, palatul artelor și partea etnografică, iar în stînga, în planul întăiū, e o figură alegorică: un tinăr șezînd, cu planul Expoziției pe genunchi, admirînd Expoziția. Această medalie e una dintre cele mai frumoase și mai artistice medalii ce s'au făcut la noi. S'au bătut și un anumit număr de reproducții în bronz; amatorii se pot adresa pentru obținerea lor (costul 12 lei bucata) d-lui G. Murgoci, la redacția acestei gazete.

* Luni s'a început la Cameră discuția așa zisei legi pentru organizarea Universităților. De mult ședințele Camerei nu au deșteptat un așa mare interes; tribunele și incinta erau pline de public, deputați și senatori. Frunțașii opoziției au vorbit contra aducerii acestui proiect de lege în Parlament; D. Jean Florescu (!) a susținut proiectul, iar d. Bădărău, raportorul legii, i-a dat citire. Acei cari n'au nimic sfînt pe lumea aceasta au aplaudat. Luni sara s'a întrunit și Senatul Universitar pentru a hotărî atitudinea Universității în cazul că proiectul de lege devine faptă. O grevă generală a profesorilor și studenților este răspunsul demn al Universității la această nemaipomenită tendință de a pune Universitatea la bunul plac al politicienilor. — G. M. M.

* Despre frumoasa serbare ce s'a ținut la Azuga, cu prilejul adunării generale a «Asociației Culturale» de pe valea Prahovei, vom vorbi mai pe larg într'un număr viitor.

Sr.

CRONICA VESELA

Conferințele d-lui Aslan.

Universitatea noastră începe să fie cu haz! Ba, d. Disescu vrea să facă din Universitate un club politic; ba, profesorii se pune în grevă; ba, d. Aslan ține conferinți, Lună, de la ora 5 și un sfert până la 6 fără un sfert; ba, etc. Știu că d. Aslan și-a început conferințele sale (curs liber) imediat după Crăciun. Vestea aceasta ne-a anunțat-o ziarul «Universul» și «Dimineața», care au o pioasă grijă de a într'un lung rezumat conferințele prietenului meu, Aslan. După informațiile pe care aceste ziare ni le aduc, socoteam că, într'adevăr, am un prieten extraordinar, — fapt care m'a decis ca Lună, 12 Februar, să plec de la slujbă înainte de ora fixată prin lege. Am ajuns la Universitate la ora 5 fără zece minute. Studenți și studente foarte multe. Mulți băieți de liceu. Observ în treacăt pe o curcoană bătrână, — probabil gazda d-lui Aslan. La 5 și un sfert sosește conferențiarul. Publicul aplaudă. D. Aslan mulțamește, zimbînd, dar pătruns nu știu cum de manifestația ironică care i se face. Aplauzele se sfîrșesc. Conferențiarul începe:

«Doamnelor și domniî miei.»

Doi-trei studenți tușesc. La alți patru-cinci le vine tusa. Restul tușește forțat. O tusă generală!

«Știu că tusa, — începe conferențiarul —, se întinde ca și căscatul. Cred însă că nu sînteți cu toții răciți.»

Publicul rîde și tușește.

«In sfîrșit — începe iar conferențiarul — fiind convins că ați tușit destul, voi începe să vorbesc despre sugestie.»

Și d. G. Aslan face timp de o jumătate de oră citații din vre-o trei autori, neîntind să comunice publicului și paginile în care a găsit frazele pe care le-a comunicat.

Studenții sînt impacientați. Începe o tusă generală. D. Aslan devine nervos. Începe să citească repede.

«Mai rar!» strigă un student din fund. Urmează un ris general.

«Domnilor — continuă d. G. Aslan — voi fi forțat ca să aduc o modificare cursului meu. Domnișoarele și doamnele vor putea intra fără nici un control, iar pentru domni am să fac bilete pentru ca să nu poată pătrunde și acei cari turbură liniștea.

«Biletele au să fie cu contra-mărci? — întreabă un student.

«Fără contramărci», răspunde d. G. Aslan.

Risete generale. D. Aslan e aplaudat și pleacă... plin de bucurie.

Și cu toate acestea, astăzi, Marți, citesc în «Universul» și «Dimineața» următorul clișeu: «conferențiarul a ținut atențiunea publicului încordată timp de o oră, fiind foarte mult aplaudat.» Nu vrea să contrazic nici un cuvînt.

RASPUNSURI:

V. D. Loco. — «Luna» și «Cintecul cerșetorei» sînt începuturi cari făgăduesc lucruri frumoase. Le așteptăm cu încredere.

C. T. Bacău. — Mulțumiri. In curînd o sc isoare.

M. O. Loco. — Intr'un număr viitor.

Anonymus B-pesta. — Aveți puțină răbdare, și nu veți rămîne păgubași de lip-surile de cari vă plîngeți.

S. G. N. Bacău. — N'am primit.

M. R. Saturn Loco. — Vă puteți adresa direct d-lui Ghica Deletî, Deleni jud Botoșani.

Cărti apărute în editura Insti-
tutului de „Minerva“
arte grafice
Bulevardul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4.

AUTORII CLASICI

	L. B.		L. B.
ALECSANDRI V. — Poesii	1.50	EMINESCU M. — Poesii postume	1.50
— Teatru, vol. I	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru. » II	1.50	— Literatură populară	1.50
— Teatru. » III	1.50	FILIMON N. — Ciocoiți vechi și noi	1.50
— Proză	1.50	ISPIRESCU P. — Legendele său basmele Românilor	1.50
ALECSANDRESCU GR. — Versuri și proză	1.25	NEGRUZZI C. — Proză	1.50
BĂLCESCU N. — Istoria Romi- nilor supt Mihai-Viteazul	1.50	ODOBESCU AL. — Vol. I. Opere complete	1.50
BOLINTINEANU D. — Poesii	1.50	PANN ANTON. — Opere comp- lete	1.50
CREANGĂ I. — Opere complete. 1.50			
EMINESCU M. — Geniu pustiu	2.—		

NB. — Toate aceste scrieri — exceptînd „Poesii Postume“ și „Geniu Pustiu“, de Eminescu, se găsesc în ediții de lux . . . a Lei 3.— vol

AUTORII CONTIMPORANI

	L. B.		L. B.
ALDEA-SANDU C. — În urma plugului	1.50	HODOS CONSTANȚA. — Frumos.	1.50
— Drum și popas	1.25	IORGA N. — Cuvînte adevărate.	2.50
BIRSAN Z. — Visuri de noroc	2.—	— Drumuri și orașe din Ro- mânia	2.50
BELDICEANU N. N. — Chipuri de la mahala	1.50	— Sate și mănăstiri din Ro- mânia	2.50
BOUREANU EUG. — Povestiri din copilărie	1.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
COȘBUC G. — Valuri alinate, poesii traduse din Carmen Sylva	1.50	— Neamul românesc în Bu- covina	2.50
CHENDI IL. — Preludii	2.50	— Neamul românesc în Ar- deal și țara ungurească, 2 volume à	2.50
— Foiletoane	2.50	— Gînduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
— Fragmente	2.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihai- Viteazul	—50
CUNȚAN MARIA. — Poesii.	1.25	— Istoria Românilor în chi- purii și icoane	2.50
DELATISMANA CORN. IOANA. — 100 basme pentru copii	2.50	IOSIF ST. O. — Din zile mari	2.—
EMILGAR-GĂRLEANU. — Bătrîni	1.50	— Credințe	1.50
FLAMMARION C. — Tainele ce- rului (tr. d. H. G. Lecca)	1.50	LECCA G. H. — Poesii	1.50
GENLIS D-NA (de). — Povestiri morale pentru tinerime	1.50	LIVESCU FLOREA MARIN. — Nu se cuvîne!	1.50
GOKUN ION. — Taina a șasea	1.50	MANOLACHE-HOLDA I. — Fete	1.50
GRIGOROVITZA EM. — Chipuri și graiuri din Bucovina.	2.50		

	L. B.
PAPAHAGI N. și JULES BRUN	
Moșneagulde la munte	1.50
PAUL AUGUSTIN. — Între Someș și Prut	1.50
PETRESCU-PETRA N. — Iiie Marin	1.50
POP VASILE. — Ris și plins	1.50
— Domnița Viorica	2.—
POPOVICI C. AUREL. — Vorbe înțelepte	1.50
ROSETTI R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—
Rutenisarea Bucovinei	3.50
SADOVEANU M. — Povestiri	1.50
— Crîșma lui moș-Precu.	2.—
— Dureri înnăbușite	2.—

	L. B.
SADOVEANU M. — Șoimii	1.50
— Povestiri din război	2.—
— Floare-Oflită (roman).	2.—
— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
SCROB C. — Rouă și brumă	1.50
SCURTU AUREL. — Călânza stațiilor Balneare și Climate-riche din România	2.50
SLAVICI I. — Vatra părăsita	2.—
— Din bătrîni	2.50
TEODORU A. GH. — Din viața marinarului	1.50
VOINEȘTIE-BRĂTESCU I. — Nuvele și schițe	1.50

BIBLIOTECA POPULARA „MINERVA”

No		L. B.
1—3.	Istoria populară a Romînilor	—45
» 4.	Cîntarea Romîniei	—15
» 5.	Istoria populară a literaturii Romîne	—15
» 6.	Revoluția lui Tudor Vladimirescu	—15
» 7.	Perdereaa Basarabiei.	—15
» 8.	Unirea Principatelor.	—15
» 9.	Mihail Cogălniceanu.	—15
» 10.	Vașile Alecsandri	—15
» 11.	Stefan-cel-Mare	—15
» 12-13.	Istoria lui Mihail Vi-teazul, de N. IORGA	—25

No.		L. B.
14.	Revoluția lui Horia	—15
» 15.	Răpirea Bucovinei	—15
» 16.	Cum să ne creștem copii	—15
» 17.	Păstrarea sănătății	—15
» 18.	Ce să citim?	—15
» 19.	10 Maii	—15
» 20-22.	Războiul pentru neatîrnare	—45
» 23.	Viața și faptele Mitropolitului Moldovei Veniamin Costachi	—15
» 24.	Aritmetică	—15
» 25.	Femeia în revoluția din Rusia de E. Arbore-Ralli	—15

BIBLIOTECA MUSICALĂ „LIRA ROMÂNĂ”

Conținînd cele mai frumoase romănte și cîntece
naționale romîne pentru voce și piano

NUMERELE APARUTE :

1. Deșteaptă-te Române. Cîntec pa-triotic.	11. Cucurz ea frunza'n sus. Cîntec popular.
2. Luna doarme. Romăntă populară.	12. Fetioa din acel sat... Arie din Transilvania.
3. Aolen! Arie populară.	13. Popa zice că nu bea. Arie popular.
4. Suspine crude. Romăntă populară.	14. Inimioara mea. Arie populară.
5. Cîț te-am iubit. Romănt. popular.	15. Am un leu și vreau să-l bea. Cîntec popular.
6. Călugărul. Melodie populară.	16. Pasăre galbenă'n cioc. Cînt. pop.
7. Pentru tine Jano. Cîntec popular.	17. Imnul Regal Român de Hübsch.
8. Donă fete spală lină. Arie popul.	18. Cîntecul Gînteii Latine.
9. Ce te legeni codrule? Romăntă.	
10. Steluța. Romăntă.	

Prețul unui Ex. 20 ban .

De vânzare la toate librăriile din țară și la Instit. de arte graf. și edit. „MINERVA”, București, B-dul Acad., 3.—Edgar Quinet, 4.